

Ulusal Kimliğin Sınırlarını Tanımlama Biçimleri ve Türkiye'ye Gelen Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Tutumlar

Nagihan Taşdemir

Anadolu Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada, Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumlar, ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimleri ile ilişkili olarak incelenmiştir. Çalışmada, Suriyeli gruba yönelik tutumlar, iç-grup yanlılığı, sosyal uzaklık ve tehdit algısı bakımından ele alınmıştır. Tehdit algısının aynı zamanda aracı değişken olarak rolü incelenmiştir. Çalışmaya 157 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimleri ölçeği, sosyal uzaklık ölçeği, tehdit ölçeği, iç-ve dış-grup değerlendirme maddeleri (2) ve iç-grup özdeşimi maddeleri (2) kullanılmıştır. Hiyerarşik regresyon analizi bulgularına göre, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimlerinden, Ulusal katılım (görece erişilebilir kriterleri içermiştir), çalışmanın bağımlı değişkenlerinin (iç-grup yanlılığı, sosyal uzaklık ve tehdit algısı) tamamını yordamıştır. Ulusal özcülük (görece erişilemez kriterleri içermiştir) ise sadece sosyal uzaklığı yordamıştır. Aracı değişken analizi bulgularına göre, Ulusal katılım ile iç-grup yanlılığı ve sosyal uzaklık arasındaki ilişkilere tehdit algısı aracılık etmiştir. Bulgular ilgili alanyazın ışığında ve çalışmanın bağlamı gözetilerek tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ulusal kimlik sınırları, Türk kimliği, ulusal katılım, ulusal özcülük, sosyal kimlik, iç-grup yanlılığı, sosyal uzaklık, tehdit algısı, Suriyeli sığınmacılar

Abstract

This study examined attitudes toward Syrian refugees in Turkey with respect to the definitions of national identity boundaries. Attitudes toward Syrian refugees were considered in terms of in-group favoritism, social distance, and perceived threat. The role of perceived threat as a mediator variable was also examined. 157 university students participated in the study. They completed the measures of definitions of Turkish identity boundaries, social distance, perception of threat, 2-items of in-and out-group evaluation, and in-group identification. Hierarchical regression analyses showed that as one of the definitions of the Turkish identity boundaries, national participation (including relatively achievable criteria) predicted all of the dependent variables (i.e., in-group favoritism, social distance, and perceived threat). The other one, national essentialism (including relatively unachievable criteria) predicted only social distance. Perception of threat emerged as a significant mediator variable in the relationship of national participation with in-group favoritism and social distance. Results were discussed in the light of the relevant literature and regarding the context of the study.

Key words: National identity boundaries, Turkish identity, national participation, national essentialism, social identity, in-group favoritism, social distance, perceived threat, and Syrian refugees

Türkiye’de son yıllarda yaşanan gelişmeler bir diğer grup olarak Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumların incelenmesini önemli kılmıştır. Göçmenlere ve sığınmacılara (veya mültecilere) yönelik tutumlar sosyal psikolojide sıklıkla çalışılmıştır. Bu tutumların anlaşılmasında pek çok çalışma ulusal grubun sınırlarını tanımlama biçimlerinin rolüne vurgu yapmıştır (Löden, 2008; Meeus, Duriez, Vanbeselaere ve Boen, 2010; Pehrson, Vignoles ve Brown, 2009; Verkuyten ve Martinović, 2015). Yurtdışında yürütülen çalışmalarda ulusal grubun sınırlarını tanımlama biçimleri genellikle vatandaşlık ve kültür ve/veya etnik köken temelinde ayrılmıştır (bkz. Reijerse, Van Acker, Vanbeselaere, Phalet ve Duriez, 2013). Buna göre, vatandaşlık temelli tanımlar genellikle göçmenlere yönelik görece olumlu tutumlarla, kültür ve/veya etnik köken temelli tanımlar ise görece olumsuz tutumlarla ilişkili bulunmuştur.

Türkiye’de yapılan bir çalışmada katılımcılara açık uçlu sorular sorularak Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimleri öğrenilmiş (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016b) ve bu tanımlar Ulusal katılım ve Ulusal özcülük olarak belirlenmiştir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a). Bu tanımlama biçimlerinden, Ulusal katılım, vatandaşlık ve kültürle ilgili tanımları bir arada içermiş ve gruplar arası görece olumsuz tutumlarla ilişkili bulunmuştur. Ulusal özcülük ise etnik kökenle ilişkili tanımları içermiş fakat gruplar arası tutumlarla ilişkili bulunmamıştır (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a). Bu çalışmanın amacı, Türkiye’ye yakın zamanda gelen ve ülkede kalıcı olması beklenen bir grup olarak Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumları, ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimleriyle ilişkili olarak incelemektir. Çalışmada, aynı zamanda, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlamada kullanılan kriterlerin faktör yapısının, yeni bir örneklem üzerinde, incelenmesi amaçlanmıştır. Aşağıda öncelikli olarak ilgili kuramsal çerçeve sunulmaktadır.

Sosyal Kimlik ve Gruplar Arası Tutumlar

Gruplar arası tutumların sosyal psikolojik incelemelerinde sosyal kimliklere çok sıklıkla başvurulmuştur. Bu alanda sosyal kimlik ve sosyal sınıflandırma kuramları en önemli kuramlardan kabul edilmektedir (Tajfel ve Turner, 1979; Turner, Hogg, Oakes, Reicher ve Wetherell, 1987). Bu kuramlara göre, bireylerin kendilerini belirli bir grubun üyesi olarak algılamaları, iç-grup ve dış-grup arasında ayırım yapmaları için yeterli olmaktadır. Bu ayırım bireylerin iç-grubu, dış gruba göre daha olumlu değerlendirmeleri biçiminde ortaya çıkmaktadır ve iç-grup yanlılığı olarak ifade edilmektedir. Sosyal kimlik kuramcılarının göre, bireyler iç-gruplarını ve böylece sosyal kimliklerini olumlu algılayabilmek için iç-grup yanlılığı göstermektedir (Tajfel ve Turner, 1979).

Bu kuramlardan hareketle, araştırmacılar, iç-grupla kurulan özdeşim (benliği tanımlamada iç-grup üyeliği-

ne/sosyal kimliğe verilen önem) ile gruplar arası tutumları açıklamaya çalışmıştır. Genellikle, iç-grupla kurulan özdeşimin düzeyi arttıkça gruplar arası görece olumsuz tutumların artacağı beklenmiştir. Örneğin, Meeus, Duriez, Vanbeselaere ve Boen (2010), Belçikalı Flamanların etnik iç-gruplarıyla kurdukları özdeşim arttıkça, Faslı göçmenlere (dış-grup) yönelik olumsuz tutumlarının arttığını göstermiştir. Nickerson ve Louis (2008) ise Avustralya’da bireylerin ulusal iç-grupla kurdukları özdeşimi ile ülkeye gelen ve sığınma talep eden mültecilere (dış-grup) yönelik olumsuz tutumlarının birlikte arttığını rapor etmiştir.

Bununla birlikte, iç-grupla kurulan özdeşim ile dış-gruplara yönelik olumsuz tutumlar arasındaki ilişki her zaman olumlu değildir. Özellikle, ortak iç-grup kimlik modelini (Gaertner ve Dovidio, 2000) temel alarak yürütülen çalışmalarda, bireylerin, etnik alt-grup yerine, daha kapsayıcı olan, ulusal üst-grupla kurdukları özdeşim arttıkça, dış-gruba yönelik olumlu tutumlarının artabileceği gösterilmiştir (Andrighetto, Mari, Volpato ve Behluli, 2012; Licata, Klein, Saade, Azzi ve Branscombe, 2011; Riek, Mania, Gaertner, McDonald ve Lamoireaux, 2010). Licata ve ark. (2011) Lübnan’da Marunî iç-grubu (Hıristiyan alt-grup) kurulan özdeşim arttıkça, Müslüman dış-gruba (diğer alt grup) yönelik olumsuz tutumların arttığını, Lübnan ulusal iç-grubu kurulan özdeşim arttıkça ise, Müslüman dış-gruba yönelik olumlu tutumların arttığını göstermiştir. Amerika’da beyaz ve siyahlar arasında yapılan çalışmada, Amerikalı ortak kimliğine yapılan vurgu arttıkça, gruplar arası tehdit algısının azaldığı ve böylece beyaz ve siyahların birbirlerine yönelik olumlu tutumlarının arttığı görülmüştür (Riek ve ark., 2010). Kosovalı Arnavutlar arasında ise, (Kosovalı Arnavut iç-grubu yerine) Kosova bölgesi ortak iç-grubu kurulan özdeşimin, Sırlara (Kosovalı dış-grup) yönelik olumlu tutumları yordadığı bulunmuştur (Andrighetto ve ark., 2012).

Görüldüğü gibi, ele alınan iç-gruba bağlı olarak, iç-grupla kurulan özdeşimin, gruplar arası tutumlarla ilişkisi değişebilmektedir (ör. Riek ve ark., 2010). Aslında, ele alınan iç-gruba bağlı olarak, iç-grubun kapsayıcılığı veya iç-grubun sınırlarını tanımlama biçimleri de değişmektedir (Dovidio, Gaertner, Hodson, Houlette ve Johnson, 2005). Örneğin, Meeus ve ark. (2010), Belçikalı Flamanlar arasında etnik iç-grupla (alt-grup) özdeşimi yüksek olanların, iç-grubun sınırlarını farklı etnik gruplardan bireyleri dışarıda bırakacak biçimde tanımlama eğiliminde olduğunu göstermiştir. Löden’in (2008) çalışmasında ise, İsveç ulusal iç-grubu (üst-grup) özdeşimi yüksek olanlar, iç-grubun sınırlarını farklı etnik gruplardan bireyleri kapsayacak biçimde tanımlamıştır. Ulusal iç-grupla kurulan özdeşim ile gruplar arası tutumlar ilişkisi aynı zamanda kültürel farklılıklar göstermektedir (Pehrson, Vignoles ve Brown, 2009) ve bu

bağlamda, aşağıda ele alındığı gibi, iç-grubun sınırlarını tanımlama biçimlerinin rolünün incelenmesine özellikle vurgu yapılmaktadır (Pehrson ve Green, 2010).

Ulusal Kimliğin Sınırlarını Tanımlama Biçimleri ve Gruplar Arası Tutumlar

Ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimleri bireylerin “biz” i ”onlar” dan ayırmak için kullandıkları kriterleri ifade etmektedir (Wright, 2011). Bireylerin ihtiyaçlarına, beklentilerine, hedeflerine ve içinde buldukları ortama bağlı olarak, iç-gruplarının sınırlarını algılama biçimleri (“biz” i ”onlar” dan nasıl ayırdıkları) değişebilmektedir (Dovidio ve ark., 2005). Bireylerin iç-gruba kimlerin dâhil edilip, kimlerin dâhil edilemeyeceğine dair görüşleri ise diğer grup üyelerine yönelik tutumlarını etkilemektedir.

Son yıllarda, özellikle göçmenlere ve sığınmacılara (veya mültecilere) yönelik tutumların anlaşılmasında, ulusal iç-grubun sınırlarını tanımlama biçimlerine ağırlık verilmiştir (Ha ve Jang, 2015; Heath ve Tilley, 2005; Jones ve Smith, 2001; Löden, 2008; Meeus ve ark. 2010; Pehrson ve ark. 2009; Pehrson ve Green, 2010; Verkuyten ve Martinoviç, 2015; Wakefield ve ark. 2011; Wright, 2011). Ulusal kimliğin sınırları, genel olarak, vatandaşlık, kültür ve etnik köken temelinde ayrılmıştır (bkz. Reijerse ve ark. 2013). Vatandaşlık tanımına göre, ülkenin resmi kurumlarına bağlı olanlar, kanun ve tüzüklerine uyanlar, ulusal iç-gruba dâhil edilmelidir. Kültür tanımına göre, aynı ulusal kültürü paylaşanlar ve korumaya çalışanlar, ulusal iç-gruba dâhil edilmelidir. Etnik köken tanımına göre ise, aynı soydan gelenler ve birbirine kan bağıyla bağlı olanlar ulusal iç-gruba dâhil edilmelidir. Buradan hareketle, vatandaşlık tanımının, ulusal aidiyeti gönüllüğe dayandırdığı (erişilebilir, kontrol edilebilir kıldığı) ve göçmenleri de kapsadığı, iç-gruba dâhil ettiği, iddia edilmiştir. Kültür ve özellikle etnik köken tanımının ise, ulusal aidiyeti doğuştan gelen (verili olan, kontrol edilemeyen) özelliklere dayandırdığı ve böylece göçmenleri dışladığı, iç-gruba dâhil etmediği, ileri sürülmüştür (Reijerse ve ark. 2013). Altı Avrupa ülkesinde (Fransa, Almanya, Macaristan vb.) yürütülen çalışmada, Reijerse ve ark. (2013), vatandaşlık tanımına verilen önem arttıkça, göçmenlere yönelik olumsuz tutumların azaldığını göstermiştir. Araştırmacılar, kültür ve etnik köken tanımlarını ise birbirleriyle ve göçmenlere yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili bulmuştur. Birlikte analize aldıklarında ise, etnik köken tanımının etkisinin kaybolduğu, kültür ve vatandaşlık tanımlarının anlamlılıklarının devam ettiği görülmüştür.

Ashında, pek çok çalışma, kültür ve etnik köken tanımları arasında net bir ayırım yapmamıştır ve genellikle ulusal kimlik tanımlarını iki boyut olarak incelemiştir (Duriez, Reijerse, Luyckx, Vanbeselaere ve Meeus, 2013; Ha ve Jang, 2015; Pehrson, Brown ve Zagefka,

2009; Pehrson ve Green, 2010). Görece eski çalışmalardan birinde, Jones ve Smith (2001) ulusal kimlik tanımlarını, nesnellığe ve gönüllülüğe (vatandaşlıkla ilişkili) dayalı kriterler üzerinden ayırmıştır. Araştırmacılar 21 ülkede (ör. Amerika, Çekoslovakya, Hollanda) yürütülen çalışmada, 7 kriterin ulusal aidiyet için önemini sorgulamıştır: “ülkede doğmuş olmak”, “ülkede uzun süre yaşamış olmak”, “ülkenin dinine mensup olmak”, “ülkenin vatandaşı olmak”, “ülkenin dilini konuşmak”, “ülkenin resmi kurum ve yasalarına saygı duymak” ve “ülkeye ait hissetmek”. Ülkeler arası farklılıklar gözlemlerine rağmen, Jones ve Smith (2001), genel olarak, ilk 5 kriterin (özellikle ilk 3 kriterin) nesnellığe, son 2 kriterin de gönüllülüğe dayalı tanımları temsil ettiğini belirtmiştir. Benzer kriterleri kullanarak, Löden (2008), İsvç’te, ulusal kimlik tanımlarını dışlayıcı (ilk 3 kriter) ve kapsayıcı (son 2 kriter ve “ülkenin dilini konuşmak”) olarak ayırmıştır ve kapsayıcı boyutta yüksek puan alanların göçmenlere yönelik görece olumlu tutum sergilediğini rapor etmiştir.

Deneyisel bir çalışmada, Wakefield ve ark. (2011), İskoçyalı katılımcıların, vatandaşlık tanımının hatırlatıldığı koşulda (ör. İskoç hissediyorsanız, İskoç sayılırsınız), etnik köken tanımının (ör. Atalarınız İskoç ise, İskoç sayılırsınız) hatırlatıldığı koşula göre, Çinli vatandaşa daha fazla yardım ettiğini göstermiştir. Ülke ve birey düzeyinde ulusal kimlik tanımlarını ele aldıkları çalışmalarında, Pehrson ve arkadaşları (2009) konuşulan dile (kültür tanımı) vurgu yapılan, Danimarka, Almanya gibi ülkelerde ve soy benzerliğine (etnik tanım) vurgu yapan bireyler arasında, ulusal özdeşimin göçmenlere yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili olduğunu belirtmiştir. Yakın tarihli bir çalışmada ise, Verkuyten ve Martinoviç (2015) ilgili değişkenler arasındaki ilişkiye, ortak aitlik hissi (“Kültürel farklılıklarına rağmen, bütün gruplar bir arada Hollanda toplumunu oluşturur”) ve otoktonunun (“Her ülke ilk yerleşimcilerine aittir”) aracılık ettiğini belirtmiştir. Araştırmacılar, etnik köken tanımına vurgu yapanların, daha fazla otokton olduklarını ve daha az ortak aitlik hissi duyduklarını, buna bağlı olarak da göçmenlerin kendilerini ifade etmelerine daha fazla karşı olduklarını rapor etmiştir. Vatandaşlık tanımını ise aynı değişkenlerle ters yönlü ilişkiler göstermiştir.

Görüldüğü gibi, ulusal kimlik sınırları, genellikle, vatandaşlık, kültür ve/veya etnik kökenle ilişkili kriterler kullanılarak tanımlanmıştır. Bununla birlikte, ulusal kimlik tanımlarının temsil ettikleri kriterler bakımından farklılaştığı görülmektedir (bkz. Reijerse ve ark. 2013). Örneğin, “ülkenin dilini konuşmak”, Löden’in (2008) çalışmasında vatandaşlıkla ilişkili tanımları temsil ederken, Jones ve Smith’in (2001) çalışmasında, Amerika, Polonya gibi ülkelerde, etnik kökenle ilişkili tanımları temsil etmiştir. Ashında, ulusal kimlik sınırları tanımları aynı ülke içerisinde bölgeler arası farklılık da gösterebilmek-

tedir. Billiet, Maddens ve Beerten (2003), Belçika'nın Flaman bölgesinde Flaman kimliğinin kültürel mirasını korunması ile Belçikalı kimliğinin ise cumhuriyetçilik ve yurttaşlıkla ilişkilendirildiğini ileri sürmüştür. Farklı olarak, Valon bölgesinde Belçikalı kimliği etnik köken/kültür ile Valon kimliği ise vatandaşlıkla ilişkilendirilmektedir. Reicher, Cassidy, Hopkins ve Levine (2006) ise ulusal iç-grubun sınırlarının içinde bulunan tarihsel döneme göre yeniden çizilebildiğini göstermiştir. Araştırmacılar, 2. Dünya Savaşı döneminde, Bulgaristan'da yaşayan Yahudilerin kurtarılabilmesi için, bazı politik çevreler tarafından, Bulgar ulusal kimliğinin Yahudileri de kapsayacak biçimde yeniden yapılandırıldığını göstermiştir. Arslan-Akfitat ve Öner-Özkan (2010) ise Kıbrıs'ın birleşmesi sorunu bağlamında, siyasi partilerin hedeflerine göre, Türkiyeli Türkleri iç-gruba dâhil etmeye veya iç-grubun dışında bırakmaya çalışabildiğini göstermiştir. Böylece, ulusal iç-grubun sınırlarını tanımlama biçimleri içinde bulunan sosyal-politik ortama göre değişebilmektedir ve bu sınırlar belirli bir amaca yönelik (stratejik) olarak yeniden çizilebilmektedir (Reicher ve Hopkins, 2001).

Temsil ettikleri kriterler arasında farklılıklar gözlenmesine rağmen, ulusal kimlik sınırları tanımlarının göçmenlere yönelik tutumlarla ilişkisi bakımından, çalışmalar arası bir tutarlılıktan söz edilebilir. Bahsedildiği gibi, bu çalışmalarda, genellikle, vatandaşlıkla ilgili (gönüllülüğe dayanan, erişilebilir) tanımlar göçmenlere yönelik görece olumlu tutumlarla, etnik köken/kültürle ilgili (nesnellığe dayanan, verili olan) tanımlar ise görece olumsuz tutumlarla ilişkili bulunmuştur (ör. Jones ve Smith, 2001; Löden, 2008; Reijerse ve ark. 2013; Verkuyten ve Martinović, 2015; Wakefield ve ark. 2011; Wright, 2011). Bu durumun, bireylerin, etnik iç-grup yerine, daha kapsayıcı olan, ulusal iç-grupla kurdukları özdeşimi arttıkça, dış-gruba yönelik olumlu tutumlarının artacağını söyleyen, ortak iç-grup kimlik modeliyle de tutarlı olduğu söylenebilir (Gaertner ve Dovidio, 2000; Riek ve ark., 2010). İlgili değişkenler arasındaki ilişkileri açıklamak için ise, aşağıda ele alındığı gibi, sıklıkla, tehdit algısına başvurulmuştur.

Gruplar Arası Tehdit Algısı

Gruplar arası tehdit algısı, diğer grup eylemleri, değerleri, inançları veya diğer bazı özellikleri ile iç-grubun varlığını ve iyilik halini tehlikeye attığında ortaya çıkmaktadır. Gruplar Arası Tehdit Kuramına göre (Stephan, Ybarra, Morrison, 2009), dış-grubun, iç-gruba zarar verebilecek durumda algılanması gruplar arası ilişkileri önemli ölçüde etkilemektedir. Göçmenlere ve sığınmacılara yönelik tutumların anlaşılması için gerçekçi ve kültürel/sembolik tehdit algısının rolüne özellikle vurgu yapılmıştır (Hainmueller ve Hopkins, 2014; Wright, 2011). Gerçekçi Çatışma Kuramına göre (Sherif 1966),

gruplar sınırlı kaynaklar için rekabet etmek durumunda kaldıklarında tehdit hissedilmektedir. Bu kurama göre, grupların çıkarları birbiriyle uyuşmadığında, iç-grup üyeleri, dış-grubu bir tehdit unsuru olarak görür ve bu tehdidin etkisini azaltmak için dış-gruba karşı olumsuz tutum ve davranış sergiler. Grup üyeleri grubun politik, ekonomik, fiziksel veya maddi varlığına karşı gerçekçi tehdit algılayabilir (Esses, Jackson ve Armstrong, 1998). Kültürel/sembolik tehdit, bir grubun değerleri, inançları, ahlak anlayışı; diğer bir deyişle dünya görüşü, bir başka grup tarafından tehlikeye atıldığında ortaya çıkmaktadır (Riek, Mania ve Gaertner, 2006; Sears, 1988). Sosyal kimlik kuramı kapsamında (Tajfel, 1981), dış-grup tarafından, iç-grubun kendine özgü ve farklı olan kültürüne yönelik tehdit algılandığında, gruplar arası olumsuz tutumların artacağı beklenmiştir (Ha ve Jang, 2015; Wright, 2011). İç-grup ve dış-grup arasında algılanan kültürel değer farklılıkları arttıkça, iç-grup yanlılığının arttığı gösterilmiştir (Dunbar, Saiz, Stela ve Saez, 2000).

Göçmen ve sığınmacı alan ülkelerin vatandaşları, iş ve yerleşim imkânlarının azalacağı, sağlık ve sosyal hizmetlerin pahalanaacağı (gerçekçi tehdit) ve farklı bir kültür tarafından ulusal bütünlüklerinin bozulacağı (kültürel tehdit) gibi endişelerle ülkelere gelen gruba yönelik olumsuz tutumlar geliştirebilmektedir (Ha ve Jang, 2015; Hainmueller ve Hopkins, 2014; Pehrson ve Green, 2010; Wright, 2011). Deneysel bir çalışmada, katılımcılar, sosyal ilişkiler veya iş/meslekle ilgili kişilik özellikleri bakımından göçmenlerin, iç-gruba ne kadar benzediğini veya farklılaştığını değerlendirmiştir. Sosyal ilişkilerle ilgili özellikler bakımından gruplar arası farklılık değerlendirmesi yapanlar (kültürel tehdit) göçmenlere yönelik olumsuz tutum sergilerken, iş/meslekle ilgili özellikler bakımından gruplar arası benzerlik değerlendirmesi yapanlar (gerçekçi/ekonomik tehdit) olumsuz tutum sergilemiştir (Zarate, Garcia, Garza ve Hitlan, 2004).

Göçmen ve sığınmacılardan algılanan gerçekçi ve kültürel tehdit, ulusal kimlik sınırları tanımlarıyla ilişkili bulunmaktadır. Pek çok çalışmada, ulusal kimlik sınırlarının daraltılması veya dışlayıcı tanımlara ağırlık verilmesiyle, tehdit algısının birlikte arttığına dair bulgular elde edilmiştir (ör. Ha ve Jang, 2015; Pehrson ve Green, 2010; Wright, 2011). Avrupa ülkeleri dışında yapılan bir çalışmada, Ha ve Jang (2015) Güney Kore'de, göçmenlerden algılanan kültürel tehdit arttıkça, etnik köken tanımına ("Kore'de doğmuş olmak", "Kore vatandaşlığına sahip olmak", "Yaşamın çoğunu Kore'de geçirmiş olmak", "Koreli atalara sahip olmak") vurgunun arttığını göstermiştir. Gerçekçi tehdit algısı arttıkça ise vatandaşlık tanımına ("Kore'nin yasa ve kurumlarına saygı duymak", "Koreli hissetmek", "Kore kültürüne değer vermek", "Korece konuşabilmek") vurgu azalmıştır. Araştırmacılar, etnik-kültürel anlamda görece homojen olan Güney Kore'de kültürel tehdit algısının ulusal sınırların (dışla-

yıcı) çizilmesindeki belirleyici rolüne dikkat çekmiştir. Wright (2011) ulusal kimlik sınırları tanımlarını, ülke ve birey düzeyinde hissedilen tehditlerle ilişkilendirmiştir. Araştırmacı, ülke düzeyinde, kültürel; bireysel düzeyde ise hem kültürel hem de gerçekçi tehdit algısı arttıkça, dışlayıcı tanıma (“ülkede doğmuş olmak” ve “aynı soydan gelmiş olmak”) vurgunun arttığını göstermiştir.

Bazı çalışmalar ise, bireysel düzeyde ekonomik zenginliğin değil, ülkenin ekonomik zenginliğinin göçmenlere yönelik tutumları belirlediğini iddia etmiştir (bkz. Hainmueller ve Hopkins, 2014). Ülkenin ekonomik zenginliği arttıkça, gerçekçi tehdit algısının ve etnik kökene vurgunun azaldığını gösteren çalışmalar bulunsada, bu alanda elde edilen bulguların büyük oranda tutarsız olduğu iddia edilmiştir (bkz. Pehrson ve Green, 2010). Bununla birlikte, kültürel tehdit algısının göçmenlere ve sığınmacılara yönelik tutumların anlaşılmasında önceliği olduğu ve daha tutarlı sonuçlar verdiği ileri sürülmüştür (Hainmueller ve Hopkins, 2014).

Görüldüğü gibi, ülkeye sonradan gelenlere yönelik tutumların açıklanmasında, gerçekçi ve/veya kültürel tehdit algısı önemli rol oynamaktadır ve bu tehdit algısı ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimleriyle ilişkili olarak değişebilmektedir (ör. Pehrson ve Green, 2010). Bu çalışmanın amacı, Türkiye’ye gelen Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumları, ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimleri ve tehdit algısıyla ilişkili olarak incelemektir. Çalışmada, tehdit algısının, aynı zamanda, aracı değişken rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Yukarıda bahsedilen ve göçmenlere yönelik tutumları inceleyen geçmiş çalışmalar genellikle Batılı ülkelerde yürütülmüştür. Bu çalışma ise, ulusal kimliğin görece farklı biçimlendiği düşünülen Türkiye’de yürütülmektedir. Çalışmanın amacına geçmeden önce, aşağıda Türkiye’de ulusal kimlik (ve daha sonra Suriyeli sığınmacılar) konusuna değinilmektedir.

Türkiye’de Ulusal Kimlik

Türkiye Cumhuriyeti’nde Türklerle birlikte, Kürtler, Lazlar, Çerkezler gibi farklı etnik gruplar yaşamaktadır. Çok kültürlü ve kimlikli Osmanlı Devletinin yıkılışının ardından, ulus devlet kurma aşamasında Türk kimliği ulusal kimliği temsil etmiştir ve ülkenin vatandaşları Türk kimliği ile tanımlanmıştır. Bu durum ülkede yaşayan diğer etnik grupların kendilerini tanımlama sorununu ortaya çıkarmıştır (Altun, 2013). Özellikle, 1980’lerde küreselleşmeyle birlikte hız kazanan kimlik hareketleri ortamında, Kürt kimliğine ilişkin hak talepleri daha görünür hale gelmiştir. Kürt kimliği hak taleplerini, Kürtçe dilinin kullanılması ve Kürt kültürünün korunması çerçevesinde ifade etmiştir (Altun, 2013).

Neyzi (2004), Cumhuriyetle birlikte oluşturulan Türk kimliğinin kapsayıcı olan ve olmayan yönünün bir arada bulunduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, modern ve

laik ilkeleri önemsemesi itibarıyla bu kimliğin kapsayıcı, dil, din ve etnik grup birliğine vurgu yapması itibarıyla da kapsayıcı olmadığını ileri sürmüştür. Özellikle 1930’lara kadar olan dönemde, Türk kimliği (Kurtuluş Savaşını kazanan) bütün etnik grupları temsil eden üst bir kimlik gibi görülmüştür (Ercal, 1998). Bilgin’e (1998) göre, bu dönemde, ulusal aidiyet sonradan edinebilir özelliklere dayanmaktadır ve yurttaşlık, soydaşlığa üstün tutulmaktadır. Ulusal aidiyet “o topraklarda belli bir süre yaşamakla”, “inanç ve değerlerle”, “yaşam tarzlarıyla” ve “dil ve kültürle” kazanılabilmektedir. II. Dünya savaşı yıllarında ve özellikle 1970 ve 80’li yıllarda ise, (dünyada da) yükselen milliyetçilikle birlikte, dil, din ve etnik grup birliği vurgusunun arttığı görülmüştür. 1990’larda ulusal kimlik tanımında ortak vatandaşlık ve toprak vurgusu öne çıkmıştır (Bora, 2003). Bu dönemde, aynı zamanda, küreselleşme sürecinde artan tehdit algısıyla birlikte, ulusal tarih, kültür, dil ve toprak birliğine vurgu yapılmıştır (Kancı, 2009).

Burada, çok kısaca ele alınmakla birlikte, ulusal kimliğin Türkiye’deki gelişimi ile Batılı ülkelerdeki gelişimi arasında farklılıklar bulunduğu iddia edilmiştir (Ercins ve Görüşük, 2016). Batılı ülkelerde ülkeye sonradan gelenler, özellikle göçmenler, ulusal kimliğin biçimlenişini etkilemiştir (ve vatandaşlığı temel alan/kapsayıcı ve almayan/dışlayıcı tanımlar oluşmuştur). Türkiye’de ise, toplumun öteden beri çok gruplu ve kültürlü olduğu ve (Bağımsızlık Savaşı sonrası) ulus devlet inşası süreci koşullarının ulusal kimliği biçimlendirdiği iddia edilmiştir (Ercins ve Görüşük, 2016). Bu koşullarda ise, ulusal kimliğin, diğer (alt) kimlikleri ve kültürleri (özellikle Kürtleri) yeterince temsil etmediği görüşünden hareketle gruplar arası anlaşmazlık ortamı doğmuştur (Altun, 2013) ve ulusal aidiyet ve vatandaşlık tanımında, ortak vatan, ortak dil ve ortak kültüre yapılan vurgu artmıştır (bkz. Waldzus, Mummendey ve Wenzel 2005). Bu bağlamda, ortak iç-grup kimlik modelinden hareketle (Gaertner ve Dovidio, 2000), Türkiye’de (etnik iç-gruba göre) ulusal iç-grubun kapsayıcılığı tartışılan bir konu olmuştur (ayrıca bkz. Nalbant, 2014).

Türkiye’ye Gelen Suriyeli Sığınmacılar

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaştan kaçarak Türkiye’ye gelen sığınmacıların sayısı günümüzde 3 milyona yaklaşmıştır. Suriyeli sığınmacılar Türkiye’ye ‘misafir’ statüsünde kabul edilmişler, ‘geçici koruma’ ile ülkede yaşamaya başlamışlardır. Öncelikli olarak sınıra yakın bölgelerde yaşayan sığınmacılar her geçen gün ülke geneline daha fazla dağılmışlardır. Çok sayıda sığınmacı büyük şehirlerde barınmaya başlamıştır (Ünal, 2014).

Sığınmacılar dilini ve alışkanlıklarını bilmedikleri bir ülkede yaşamaya çalışmaktadır. Sığınmacıların çoğunun evsiz ve işsiz olduğu bilinmektedir (Uzun ve

Bütün, 2016). Bir işte çalışmaya başlayan sığınmacılar ise genellikle düşük ücretlerle çalıştırılmaktadır. Bu süreçte ülkeye yerleşmeye başlayan sığınmacıların iş imkânlarını azalttıkları ve işçi ücretlerini düşürdükleri gibi görüşler ortaya çıkmıştır ve toplumda bir tepki oluşmaya başlamıştır (Tunç, 2015). Bir saha araştırmasında, Oytun ve Gündoğar (2015) ise, Suriyeli Sığınmacılara yönelik olumsuz tepkinin nedeni olarak, yerel halk ile Suriyeliler arasındaki dil, kültür ve yaşam tarzı farklılıklarından kaynaklanan sorunlara işaret etmiştir.

Gerçekçi tehdit algısıyla ilişkili olarak, Erdoğan (2014), toplumun, Suriyeliler nedeniyle ekonominin zarar gördüğünü düşündüğünü (% 70,8) ve Suriyelilere yönelik sürekli çalışma iznine sıcak bakmadığını (% 47,4) belirtmiştir. Kültürel tehdit algısıyla ilişkili olarak, araştırmacı, toplumun, Suriyeliler ile arasına kültürel bir mesafe koyduğunu (% 45,3) ve Suriyelilerin Türk toplumuna uyum sağlayacağına inanmadığını (% 66,9) belirtmiştir. Erdoğan (2014), aynı zamanda, toplumun, Suriyelilerin güvenlik riski oluşturduğunu düşündüğünü (% 62,3) ve Suriyelilere vatandaşlık verilmesine sıcak bakmadığını (%84,5) rapor etmiştir. Bununla birlikte, Suriyelilerin sığındıkları ülkeye uyum sağlamaları yönünde çalışmalar başlatılmıştır. Sığınmacıların sağlık, eğitim, istihdam alanlarında hukuksal güvenceye kavuşmaları için adımlar atılmaktadır. Bu ve benzeri gelişmeler sonucu Türkiye'ye gelen Suriyelilerin her geçen gün "misafir" statüsünden uzaklaştığı ve ülkede kalıcı olarak algılanmaya başladıkları iddia edilmiştir (Ünal, 2014).

Çalışmanın Amacı

Türkiye'de yapılan bir çalışmada (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016b) üniversite öğrencisi katılımcılara açık uçlu sorular sorularak, Türk kimliğinin sınırlarının çizilmesine ilişkin kriterler, tema analizi kullanılarak, öğrenilmiştir (bkz. Pehrson, Vignoles ve Brown, 2009) ve sınırları tanımlama biçimleri Ulusal katılım ve Ulusal özcülük olarak belirlenmiştir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a). Birinci tanım, ülkenin vatandaşı olmak, dilini konuşmak, kültürünü benimsemek, sorumluluğunu taşımak, Atatürk ilkelerine bağlı olmak ve ülkede yaşamakla ilgili kriterleri; ikinci tanım ise, Müslüman olmak, Türk anne ve babadan gelmek ve ülkeye ait hissetmekle (ters yönlü) ilgili kriterleri içermiştir. Bu tanımların Türkiye'de diğer gruplara yönelik tutumlarla ilişkisi incelendiğinde, Ulusal katılımın görece olumsuz tutumlarla ilişkili olduğu bulunmuştur. Etnik kökenle ilişkili kriterleri içeren Ulusal özcülük ise gruplar arası tutumlarla ilişkili bulunmamıştır (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a).

Buna göre, geçmiş çalışmalardan (ör. Löden, 2008; Pehrson, Brown ve Zagefka, 2009; Reijerse ve ark. 2013; Verkuyten ve Martinović, 2015; Wakefield ve ark. 2011) farklı olarak, Türkiye'de, görece zor erişilebilir kriterleri içeren tanım değil, görece kolay erişilebilir kriterleri içeren tanım gruplar arası tutumları yordamıştır. Bu durum, yukarıda da ele alındığı gibi, Türkiye'de ulusal iç-grubun nasıl tanımlandığı ile ilişkilendirilebilir ve şaşırtıcı görülmeyebilir. Diğer bir deyişle, Türkiye'de Ulusal katılımın, ulusal aidiyetle daha fazla ilişkili olması ve gruplar arası tutumlarla daha güçlü bir ilişki göstermesi beklenebilir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a). Öteden beri farklı grup ve kültürlerin yaşadığı Türkiye'de, ortak vatan, ortak kültür, ortak dil ve ortak değere vurgu yapan Ulusal katılımın, ulusal iç-grubun sınırlarını daha net çizdiği (bkz. Brewer, 2001) ve böylece gruplar arası görece olumsuz tutumları yordadığı iddia edilebilir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a). Geçmiş çalışmaların çoğunlukla yürütüldüğü Batılı ülkelerde ise, (sınırları geniş tutan vatandaşlık tanımları değil) etnik köken/kültür tanımları, bireylerin iç-grup aidiyeti ve bağlılığı ile ilişkili görülmüştür (Nieguth, 1999; Shulman, 2002) ve sınırları daha net çizen bu tanımların gruplar arası görece olumsuz tutumlarla ilişkili olması beklenmiştir (bkz. Brewer, 2001).

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'ye sonradan gelen bir grup olarak Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumları, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimleri ile ilişkili olarak incelemektir. Göçmen ve sığınmacı gruplara yönelik tutumların anlaşılmasında, ulusal iç-grubun sınırlarını tanımlama biçimlerinin rolüne özellikle vurgu yapılmıştır (Pehrson ve Green, 2010). Bireylerin ulusal grubun sınırlarını çizerken, kimlerin içeride, kimlerin dışarıda bırakılacağına dair görüşleri, ülkeye sonradan gelenlere yönelik yaklaşımlarıyla yakından ilişkili bulunmaktadır.

Çalışmada, öncelikli olarak, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlamada kullanılan kriterlerin faktör yapısı incelenecektir. Geçmiş çalışmanın (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a) verisi 2011 yılında toplanmıştır ve katılımcıların büyük bir şehir olan Ankara'da, görece liberal kabul edilen Orta Doğu Teknik Üniversitesinde okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Bu çalışmada ise, ilgili kriterler arasındaki ilişkiler, farklı bir örneklem üzerinde; daha küçük bir şehirde yaşayan ve sosyal-politik yönelim bakımından görece çeşitlilik göstermesi beklenen üniversite öğrencileri arasında incelenecektir.

Bu bağlamda, çalışmanın amaçları şöyle sıralanabilir:

1) Türk kimliğinin sınırlarını tanımlamada kullanılan kriterler arasındaki ilişkileri inceleyerek, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimlerinin faktör yapısını, yeni bir örneklem üzerinde, test etmek

2) Ulusal grupla kurulan özdeşimin rolünü kontrol ettikten sonra, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimlerinin Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumlarla ilişkisini test etmek

3) Tehdit algısının aracı değişken rolü oynayıp oynamadığını test etmek

Çalışmada, Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumlar

iç-grup yanlılığı, sosyal uzaklık ve tehdit algısı bakımından incelenmektedir. Tehdit algısının aynı zamanda aracı değişken rolüne bakılmaktadır. Günümüzde araştırmacılar gruplar arası olumsuz tutum ve davranışları, büyük oranda gruplar arası tehdit algısıyla açıklamaktadır (Brewer, 2007; Brown, 2010) ve göçmenlere ve sığınmacılara yönelik tutumların anlaşılmasında tehdit algısının rolüne özellikle vurgu yapılmıştır (Hainmueller ve Hopkins, 2014).

Bu çalışmada da, Suriyeli sığınmacılardan algılanan tehdidin, bu gruba yönelik iç-grup yanlılığı ve sosyal uzaklıkla ilişkili olması beklenmektedir. Sosyal kimlik kuramına göre iç-grup yanlılığı, iç-grubun diğer gruba göre olumlu değerlendirilmesi biçiminde ortaya çıkmaktadır (Tajfel & Turner, 1979). Sosyal uzaklık ise, iç-grup üyelerinin, hissettikleri duygusal uzaklık veya sempati eksikliğine bağlı olarak, diğer grup üleriyle aralarına (sosyal ve fiziksel) mesafe koyma çabası olarak tanımlanmaktadır (Bogardus, 1947). Çalışmanın varsayımları aşağıdaki gibidir:

a) Türk kimliğinin sınırlarını tanımlamada kullanılan kriterlerin iki faktörlü yapı göstermesi beklenmektedir. Ortak vatan, ortak kültür, ortak dil, ortak değer vb. vurgusu yapan kriterler bir boyutu temsil ederken; etnik köken vurgusu yapan kriterler başka bir boyutu temsil edecektir

b) Ülkeye yakın zamanda gelen Suriyeli sığınmacıların, ülkenin ekonomisine (gerçekçi tehdit) ve/veya ulusal kültürüne (kültürel tehdit) zarar verecekleri yönünde beklentiler arttıkça, Suriyeli grup görece az olumlu değerlendirilecek ve bu grupla görece fazla sosyal uzaklık isteği ifade edilecektir

c) Gerçekçi ve/veya kültürel tehdit algısı, iç-grup yanlılığı ve/veya sosyal uzaklıkla birlikte, ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimleriyle ilişki gösterecektir

d) Ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimleriyle, iç-grup yanlılığı ve/veya sosyal uzaklık arasındaki ilişkide, gerçekçi ve/veya kültürel tehdit algısı aracı değişken rolü oynayacaktır

Çalışmada, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimlerinin yanı sıra, tehdit algısının da faktör yapısı incelenecektir. Göçmenlere/sığınmacılara yönelik tehdit algısı kültürel ve gerçekçi olarak ayrılmaktadır (Pehrson ve Green, 2010). Bu tehdit biçimleri görece yüksek ilişki göstermekle birlikte, bazı çalışmalarda iki farklı boyutta (Ha ve Jang, 2015), bazılarında ise tek boyutta temsil edilmiştir (Verkuyten, 2009). Buna göre, bu değişkenlerin ne tarz ilişkiler göstereceği, aynı zamanda, çalışmada keşfedilemeye çalışılacaktır.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya Anadolu Üniversitesi'nin farklı bölüm ve sınıflarında okuyan ve Psikolojiye Giriş ve Sosyal

Psikoloji derslerini alan 157 öğrenci (109 kadın, 47 erkek, 1 belirtmeyen) katılmıştır. Katılımcıların yaşı 18-27 arasında değişmiştir (*Ort.* = 20.99, *S* = 1.66). Katılımcılar ulusal kimliklerini, TC vatandaşı (82), Türk (60), Dünya vatandaşı (4), Laz (2) ve Arap (1) olarak belirtmiştir. İlgili soruyu 8 katılımcı cevapsız bırakmıştır.

Veri Toplama Araçları

Ulusal kimliğin sınırlarını tanımlama biçimlerini ölçmek için Taşdemir ve Öner-Özkan (2016a) tarafından geliştirilen 10 madde kullanılmıştır. Bu maddelere, 2 madde eklenmiştir: "Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk aileden gelmiş olmak gereklidir", "Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk kökenden gelmek gereklidir". Aynı zamanda, bir madde yeniden düzenlenmiştir: "Türk kimliğine ait olabilmek için Türk kültürüne sahip olmak gereklidir" yerine "Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk kültürünü değişime karşı korumak gereklidir" kullanılmıştır (bkz. Reijerse ve ark. 2013). Maddelerin tamamı Tablo-1'de verilmektedir.

Tehdit algısı için, Stephan, Ybarra ve Bachman (1999) tarafından geliştirilen maddelere büyük oranda bağlı kalınarak, Balaban (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Orijinal ölçekte bulunan 20-madde arasından Suriyeli sığınmacılara uyarlanabilirliği görece yüksek 8-madde alınmıştır. Kullanılan ölçekte kültürel ("Suriyeli sığınmacılar Türkiye'nin kültürel değerlerine zarar vermektedirler"), gerçekçi ("Suriyeli sığınmacılar, iş olanaklarını Türklerin elinden alırlar") ve sosyal tehdit maddeleri ("Suriyeli sığınmacıların bulunduğu ortamlarda suç oranları artar") (bkz. Ha ve Jang, 2015) bulunmaktadır. Tehdit algısı maddelerine uygulanan, 2-boyutlu (kültürel ve gerçekçi tehdit), faktör analizi bulgularına göre, sadece bir madde ("Suriyeli Sığınmacılar iş yapıları açısından Türkler kadar ahlaklı değildir") ikinci Faktör altında fazla yük almıştır. Dört madde, birinci Faktör altında fazla yük alırken, diğer 3-madde her iki faktör altında fazla yük (.45 ve üzeri) almıştır. Böylece, tehdit algısı puanı 7-madde kullanılarak tek boyut olarak hesaplanmıştır. İkinci Faktörde fazla yük alan tek madde çıkarılmıştır. Yedi maddeli ölçek için iç-tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) .88 bulunmuştur.

Sosyal uzaklık için 7-maddeli (ör. "Suriyeli sığınmacı biriyle aynı iş yerinde çalışmayı kabul ederim") sosyal uzaklık ölçeği (Bogardus, 1947) kullanılmıştır. Ölçek Bikmen (1999) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin iç-tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) .92 hesaplanmıştır.

İç-grup yanlılığı için Türk grubunu ve Suriyeli sığınmacı grubu değerlendirme puanları hesaplanmıştır ve ikinci grubun puanı birinci grubun puanından çıkarılmıştır. Grup değerlendirme 2-madde ile ölçülmüştür: gruplara karşı olan hislerin olumluluk/olumsuzluk düzeyi (Esses,

Tablo 1. Türk Kimliğinin Sınırlarını Tanımlama Biçimleri: Ulusal Özcülük (Faktör 1) ve Ulusal Katılım (Faktör 2)

Madde	Faktör 1	Faktör 2
18. Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk babaya sahip olmak gereklidir	.81	
4. Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk aileden gelmiş olmak gereklidir	.78	
11. Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk kökenden gelmiş olmak gereklidir	.78	
14. Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk anneye sahip olmak gereklidir	.77	
3. Kendini Türk hissetmek isteyen herkes Türk kimliğine sahip olabilir, başka herhangi bir önkoşul gerekli değildir	-.56	
6. Türk kimliğine sahip olabilmek için vatana ve millete karşı sorumluluk sahibi olmak gereklidir		.78
10. Türk kimliğine sahip olabilmek için Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalmak gereklidir		.74
9. Türk kimliğine sahip olabilmek için Türkçe konuşmak gereklidir		.65
19. Türk kimliğine sahip olabilmek için Türk kültürünü değişime karşı korumak gereklidir		.57
12. Türk kimliğine sahip olabilmek için Müslüman olmak gereklidir		.49
1. Türk kimliğine sahip olabilmek için T. C. vatandaşı olmak gereklidir		.47
5. Türk kimliğine sahip olabilmek için Türkiye’de yaşamak gereklidir		.40
	Özdeğer:	3.233 2.280
	Açıklanan Varyans:	26.94 45.94
	Cronbach Alfa:	.80 .69

Dovidio, Semanya ve Jackson, 2005) ve gruplara kendinin ne kadar yakın/uzak bulunduğu (Li ve Brewer, 2004). Bu maddelerin, genelde gruplar arası tutumları, özelden ise iç-ve dış-grup değerlendirmesini görece iyi yansıttığı düşünülmektedir ve ilgili alanyazın bu maddelere sıklıkla yer vermektedir (ör. Esses ve ark., 2005; Li ve Brewer, 2004). Bu 2-madde arasındaki ilişki katsayısı, Türkler ve Suriyeli Sığınmacılar için, sırasıyla, .58 ve .71’dir.

Ulusal grupla özdeşim 2-madde ile ölçülmüştür. Katılımcılar kendilerini tanımlamada “Türk” (*Ort.* = 5.71; *S* = 2.06) ve “Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı” (*Ort.* = 5.78; *S* = 1.99) olmanın önemini belirtmiştir. Katılımcılar bütün değerlendirmelerini 7’li likert tipi ölçek (1 = Hiç katılmıyorum, 7 = Tamamen katılıyorum) üzerinde yapmıştır.

İşlem

Anketler sınıf ortamında cevaplandırılmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmıştır. Katılanlara 1 ders puanı ödül verilmiştir.

Bulgular

Yapı Geçerliği ve Açımlayıcı Faktör Analizi

Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimlerinin yapı geçerliği temel bileşenler faktör analizi ve dik eksen döndürme (varimax) işlemi ile gerçekleştirilmiş, 2-boyutlu faktör yapısı toplam varyansın %46’sını açıklamıştır. Tablo 1’de görüldüğü gibi etnik kökenle ilgili maddeler ve gönüllülükle ilgili madde (ters yönde) 1. Faktör altında toplanmıştır. Kültür, vatandaşlık, ülkede yaşıyor olmak, Atatürk ilkelerine bağlı olmak vb. ile ilgili maddeler 2. Faktör altında toplanmıştır. Bu bulgular, büyük oranda, önceki çalışmada belirlenen faktör yapısıyla tutarlılık göstermiştir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a). Farklı olarak, bu çalışmada, önceki çalışmada 1. Faktörde (Ulusal özcülük) rapor edilen “Türk kimliğine sahip olabilmek için Müslüman olmak gereklidir”, 2. Faktörde (Ulusal katılım) yer almıştır.

Tablo 2. Ulusal Özdeşim, Ulusal Katılım, Ulusal Özcülük, İç-Grup Yanlılığı, Sosyal Uzaklık ve Tehdit Algısı Değişkenleri için Betimleyici ve İlişkisel Analizler

Değişkenler	Ort.	S	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Ulusal Özdeşim	5.65	1.86	1					
2. Ulusal Katılım	3.99	1.24	.40**	1				
3. Ulusal Özcülük	2.88	1.52	.05	.18*	1			
4. İç-grup Yanlılığı	2.86	1.78	.30**	.43**	.17*	1		
5. Sosyal Uzaklık	3.81	1.64	-.17*	-.37**	-.22**	-.71**	1	
6. Tehdit Algısı	5.07	1.37	.18*	.45**	.19*	.61**	-.80**	1

Not. * $p < .05$; ** $p < .01$

Ulusal Özdeşim, Ulusal Katılım, Ulusal Özcülük, İç-Grup Yanlılığı, Sosyal Uzaklık ve Tehdit Algısı Değişkenleri için Betimleyici ve İlişkisel Analizler

Çalışmanın değişkenlerine yönelik betimleyici ve ilişkisel analiz bulguları Tablo 2’de verilmiştir. Ulusal özcülüğe göre, Ulusal katılım, çalışmanın bağımlı değişkenleriyle (iç-grup yanlılığı, sosyal uzaklık ve tehdit algısı) görece yüksek ilişki göstermiştir. Ulusal özcülük ile Ulusal katılım olumlu yönde düşük düzeyli ilişkili bulunmuştur.

İç-grup Yanlılığı: Katılımcılar, Türk grubunu ($Ort. = 5.94$; $S = 1.82$), Suriyeli sığınmacı gruba göre ($Ort. = 3.09$; $S = 1.43$) anlamlı düzeyde daha olumlu değerlendirmiştir ($t = 20.06$; $p < 0.001$).

İç-Grup Yanlılığı, Sosyal Uzaklık ve Tehdit Algısı için Regresyon Analizleri

Öncelikli olarak, çalışmanın 2 bağımlı ve 1 aracı değişkeni için 3 ayrı hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Bağımlı değişkenler, iç-grup yanlılığı ve sosyal uzaklık; aracı değişken tehdit algısıdır. Bağımsız değiş-

kenler, 1. aşamada, ulusal grupla özdeşim, 2. aşamada, Ulusal katılım ve Ulusal özcülüktür.

Tablo 3’de görüldüğü gibi, iç-grup yanlılığı, 1. aşamada, ulusal özdeşim tarafından yordanmıştır, $R^2 = .09$, $F(15,767) = 2.92$, $p = .000$. İkinci aşamada, ulusal özdeşim ile birlikte Ulusal katılım tarafından yordanmıştır, $R^2 Değişim = .13$, $F(14,106) = 2.55$, $p = .000$.

Sosyal uzaklık, 1. aşamada, ulusal grupla özdeşim tarafından yordanmıştır, $R^2 = .03$, $F(4,585) = 2.65$, $p = .034$. İkinci aşamada, Ulusal katılım ve Ulusal özcülük tarafından yordanmıştır, $R^2 Değişim = .13$, $F(9,878) = 2.32$, $p = .000$.

Tehdit algısı, 1. aşamada, ulusal özdeşim tarafından yordanmıştır, $R^2 = .03$, $F(5,414) = 1.82$, $p = .021$. İkinci aşamada sadece Ulusal katılım tarafından yordanmıştır, $R^2 Değişim = .18$, $F(13,715) = 1.51$, $p = .000$.

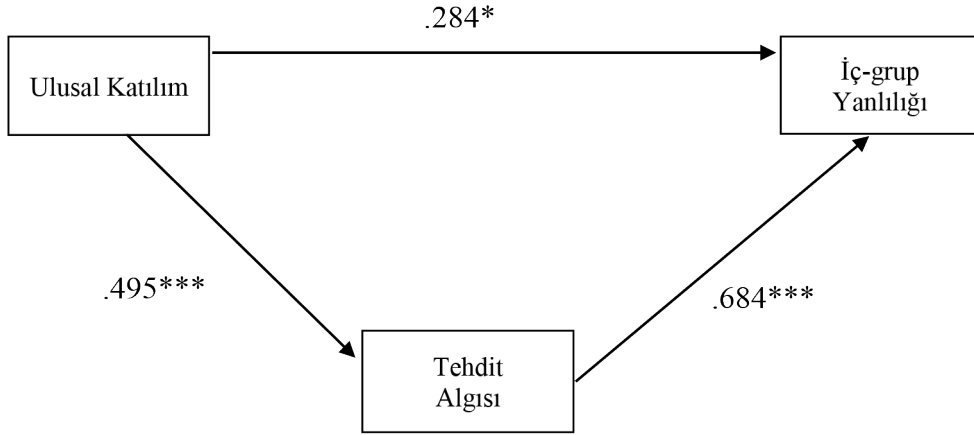
Tehdit Algısı için Aracı Değişken Analizleri

Yukarıdaki regresyon analizi bulgularına göre, Ulusal katılım ile iç-grup yanlılığı ve sosyal uzaklık arasındaki ilişki için aracı değişken analizi yapılmıştır (Hayes,

Tablo 3. Suriyeli Sığınmacılara yönelik Tutumlar için Hiyerarşik Regresyon Analizleri

Değişkenler	İç-grup Yanlılığı			Sosyal Uzaklık			Tehdit Algısı		
	B	SE b	β	B	SE b	β	B	SE b	β
Aşama 1									
Ulusal Özdeşim	.29	.07	0.31***	-.15	.07	-0.17*	.14	.06	0.18*
Aşama 2									
Ulusal Özdeşim	.16	.08	0.16*	-.03	.07	-0.03	.01	.06	0.01
Ulusal Katılım	.50	.11	0.35***	-.44	.11	-0.33***	.47	.09	0.42***
Ulusal Özcülük	.12	.09	0.10	-.17	.08	-0.16*	.10	.07	0.13
R^2	.22			.16			.21		
$R^2 Değişim$	.13			.13			.18		
F for $R^2 \Delta$	12.14***			12.19***			17.29***		

Not. * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Şekil 1. Tehdit Algısının Ulusal Katılım ile İç-grup Yanlılığı İlişkisinde Aracı Değişken Rolü

2013). Tehdit algısının aracı değişken rolü SPSS PROCESS makrosunun 4. Modeli ile test edilmiştir. 10.000 tekrar örnekleme bootstrapping kullanılmıştır ve %95 güven aralığında yanlılık- düzeltilmesi (bias-corrected 95% Confidence Interval) hesaplanmıştır (Hayes, 2013). Ulusal katılımı, iç-grup yanlılığı ($B = .34$, $SH = .07$; $CI = LL: .23$; $UL: .48$) ve sosyal uzaklık ($B = -.48$, $SH = .08$; $CI = LL: -.63$; $UL: -.33$) arasındaki ilişkide, aracı değişkenin rolü anlamlı bulunmuştur (bkz. Şekil 1 ve 2).

Tartışma

Bu çalışmada Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimlerinin Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumlarla ilişkisi incelenmiştir. Bunun için öncelikli olarak, Taşdemir ve Öner-Özkan (2016b) tarafından belirlenen Türk iç-grubunun sınırlarının çizilmesine ilişkin kriterlerin faktör yapısı incelenmiştir. Geçmiş çalışmadan (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a) farklı olarak, bu çalışmada, mensubu olunan dinle ilgili kriter ("Türk kimliğine sahip olabilmek için Müslüman olmak gereklidir"), Ulusal özcülük maddeleriyle değil, Ulusal katılım maddeleriyle ilişki göstermiştir. Diğer bir deyişle, mensubu olunan dinle ilgili kriter, etnik kökenle ilgili kriterlerle görece zayıf; kültür, vatandaşlık vb. ile ilgili kriterlerle görece yüksek ilişki göstermiştir. Böylelikle, bu kriter, zor erişilebilir (doğuştan gelen) kriterler yerine, görece kolay erişilebilir kriterlerle aynı boyutta yer almıştır. Farklı olarak, geçmiş çalışmalarda "ülkenin dinine mensup olmak" genellikle etnik kökenle ilgili kriterlerle ilişkili bulunmuştur (Jones ve Smith, 2001; Löden, 2008).

Bahsedildiği gibi, ulusal kimlik tanımlarını oluşturan kriterler arasındaki ilişkiler bölgeden bölgeye ve

içinde bulunulan zamana göre değişim göstermektedir (ör. Reicher ve ark., 2006). Vatandaşlık, kültür ve etnik kökenle ilgili bu kriterler, içinde bulunulan sosyal-politik ortama göre farklı anlamlar kazanabilmektedir. Araştırmacılar, özellikle, ülkenin dinine mensup olmak ve dilini konuşmakla ilgili kriterlerin etnik kökenle ilişkili görünmesine rağmen, bazı ulusal ortamlarda farklı anlaşılabilirliğine dikkat çekmiştir (Verkuyten ve Martinović, 2015; Wright, 2011). Örneğin, Kürtler, Müslüman ortak grubu altında Türk iç-grubuna dâhil edildiği, ancak Ermeniler dâhil edilemediği için, bu gruplara yönelik tutumların farklılaştığı gösterilmiştir (Bikmen ve Sunar (2013).

Bu kapsamda, ilgili bulguların, geçmiş çalışma (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a) ve bu çalışma arasındaki örneklem farklılıklarına ve/veya Türkiye'nin sosyal-politik ortamıyla ilgili değişime işaret ettiği düşünülebilir. Taşdemir ve Öner-Özkan çalışmasına, ülkenin başkenti Ankara'da, (görece liberal eğilimli) Orta Doğu Teknik Üniversitesinde okuyan öğrenciler katılmıştır ve çalışmanın verisi 2011 yılında toplanmıştır. Bu çalışmanın katılımcılarını ise, görece küçük bir şehir olan Eskişehir'de okuyan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır ve anketler 2015 yılında uygulanmıştır. Bu bağlamda, bulgular, öncelikli olarak, Türkiye'de ulusal kimliğin ele alınışında dini aidiyete verilen önem artmaktadır biçiminde yorumlanabilir. Bununla ilişkili olarak, yakın zamanda yayımlanan Vatandaşlık Araştırması (2016) raporunda "Türkiye'de insanları ortak bir vatandaşlık bağı ile birbirine hangisi bağlıyor?" sorusuna en fazla (%36) "din birliği" cevabı verildiği bildirilmiştir. Bulgular, aynı zamanda, Türkiye'de ulusal kimliğin ele alınışında dini aidiyete verilen önem bölgesel (veya sosyal-demografik) farklılıklar göstermektedir biçiminde de yorumlanabilir

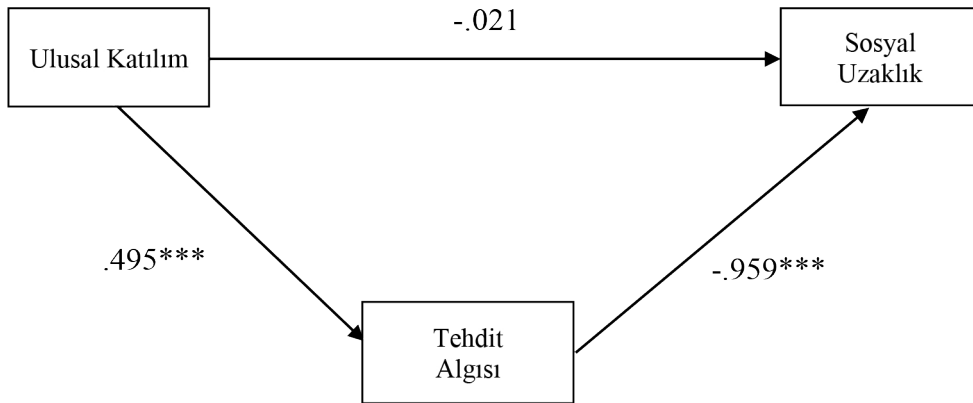
ve bu konu gelecek çalışmalarda daha fazla ele alınmalıdır. Aslında, bu çalışmada, Ulusal katılım altında yer alan, ülkenin dinine mensup olmak, vatandaşı olmak, dilini konuşmak ve ülkede yaşamakla ilgili 4 kriter, Amerika, Avusturya, Japonya gibi ülkelerde de, ilişkili bulunmuştur (ve etnik kökenle ilgili boyutu temsil etmiştir) (Jones ve Smith, 2001). Ulusal katılım, bu çalışmada, aynı zamanda, ülkeye karşı sorumluluk sahibi olma, Türk kültürünü koruma ve Atatürk ilkelerine bağlı olmayla ilgili maddeleri içermiştir.

Mensup olunan dinle ilgili madde boyut değiş-tirmesine rağmen, geçmiş çalışmayla (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a) tutarlı olarak, Ulusal katılım grup-ları arası görece olumsuz tutumlarla ilişkili bulunmuştur. Suriyeli sığınmacılara yönelik iç-grup yanlılığı, sosyal uzaklık ve tehdit algısı Ulusal katılım ile birlikte artmıştır. Bu ilişkilerde tehdit algısı, aynı zamanda, aracı değişken rolü oynamıştır. Ulusal katılımı yapılan vurgu arttıkça, Suriyeli sığınmacılardan algılanan gerçekçi ve kültürel/sosyal tehdit artmış ve bu tehdit algısıyla birlikte Suriyeli grup görece az olumlu değerlendirilmiş ve bu gruba görece fazla sosyal uzaklık ifade edilmiştir.

Ulusal katılım içerdiği kriterlerle, iç-gruba aidiyeti, vatandaşlık ve özellikle kültürle ilgili alanlarda ulusa dâhil olmaya ve bağlı kalmaya dayandırmaktadır (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a). Ulusal katılımı göre, ülkede yaşamak ve ülkenin vatandaşı olmak, iç-grup üyeliği için yeterli değildir. Bu tanıma göre, iç-grup üyeleri, aynı zamanda, ülkeye karşı sorumluluk hissetmeli, ülkenin kurucusunun ilkelerini gözetmeli, Türkçe konuşmalı ve Türk kültürünü korumaya çalışmalıdır. Buna göre, Ulusal katılım kriterlerinin, Türkiye'ye yakın zamanda gelen ve çoğunlukla kamplarda yaşamaya başlayan Suriyeli sığınmacılar için erişilmesi görece zor kriterler olduğu iddia edilebilir. Aslında, Suriyeli sığınmacılardan algıla-

nan gerçekçi ve kültürel/sosyal tehdidin Ulusal katılım kriterlerine veya bireylerin iç-grup tanımlarına yönelik hissedildiği de iddia edilebilir (Pehrson ve Green, 2010; Wright, 2011). İç-grubu, Ulusal katılım çerçevesinde tanımlayan katılımcılar, Suriyeli sığınmacılar yaşam tarzı açısından Türklere benzemezler ve sığınmacıların nüfus artış hızı ve kendi kültürlerini yaşatmaya çalışması Türkiye'nin düzenini olumsuz etkiler ve kültürel değerlerine zarar verir gibi görüşlerden görece yüksek puan almıştır. Diğer çalışmalar da, Türkiye'de halkın, genel olarak, Suriyelilere vatandaşlık verilmesine sıcak bakmadığını (Erdoğan, 2014) ve kültür ve yaşam tarzı farklılıklarını sorun olarak gördüğünü belirtmiştir (Oytun ve Gündoğar, 2015). Bu çalışmanın bulguları ise, katılımcıların, (Ulusal özcülüğe değil) Ulusal katılıma; yani, iç-gruba kültürel, resmi, sosyal ve davranışsal alanlarda dâhil olmaya yönelik (Nieguth, 1999), gruplar arası farklılık veya tehdit algıladıkları için Suriyeli gruba görece olumsuz yaklaşım sergilediklerini ima etmektedir.

Geçmiş çalışmadan (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a) farklı olarak, bu çalışmada, Ulusal özcülük de gruplar arası tutumlarla ilişkili bulunmuştur ve görece zayıf olmakla birlikte, sosyal uzaklıkla ilişki göstermiştir. Türk kimliğinin sınırlarını çizirken anne, baba, aile ve kökene (veya verili olan özelliklere) yapılan vurgu arttıkça, Suriyeli sığınmacılara yönelik ifade edilen sosyal uzaklık artmıştır. Diğer bir değişle, iç-grup üyelerinin aynı etnik kökenden gelmesine verilen önem arttıkça, sığınmacıları sosyal çevreden uzak tutmaya verilen önem de artmıştır. Verkuyten ve Martinović (2015) etnik kökene göre biçimlenen ulusal kimlik tanımının, soy ve toprak birlikteliğini öne çıkardığını iddia etmiştir. Araştırmacılara göre, otoktonu; yani, toprağın/ülkenin sahibi ilk yerleşimcileridir ve kendilerini yeni gelenlere karşı koruyabilirler inancı, etnik köken vurgusuyla birlikte or-

Şekil 2. Tehdit Algısının Ulusal Katılım ile Sosyal Uzaklık İlişkisinde Aracı Değişken Rolü

taya çıkmaktadır. Buna göre, Ulusal özcülüğün ülkeye sonradan (ve yeni) gelenlere yönelik olarak sadece sosyal uzaklık ilişkisi göstermesi, bu tanım çerçevesinde, aynı kökenden gelmeyenlerin, ülkenin ortakları olarak görece az kabul edilmesiyle açıklanabilir (Verkuyten ve Martinoviç, 2015).

Görüldüğü gibi, görece erişilebilir kriterlerin bulunduğu Ulusal katılım, verilili olan (doğuştan gelen) kriterlerin bulunduğu Ulusal özcülüğe göre, Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumlarla daha fazla ilişki göstermiştir. Farklı olarak, geçmiş çalışmalarda, görece zor erişilebilir kriterlerin bulunduğu tanımlar göçmenlere yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili bulunmuştur (Reijerse ve ark. 2013; Verkuyten ve Martinoviç, 2015; Wright, 2011). Bu durumun bir nedeni olarak, Ulusal katılım ve Ulusal özcülüğün, geçmiş çalışmaların vatandaşlık ve etnik köken/kültür ayırımına karşılık gelmemesi gösterilebilir. Diğer bir değişle, Türkiye ve Batılı ülkelerde ulusal kimlik kapsayıcılığının farklı anlaşıldığı iddia edilebilir. Bahsedildiği gibi, Batılı ülkelerde ülkeye sonradan gelenlerin ulusal iç-gruba dâhil edilip (vatandaşlık tanımı), edilemeyeceğine (etnik köken/kültür tanımı) dair bir tartışma söz konusudur (Altun, 2013) ve bu ülkelerde, kapsayıcı tanımlar “ülkenin resmi kurumlarına bağlı olmak, kanun ve tüzüklerine uymak” ve “ülkeye ait hissetmek” gibi kriterlere vurgu yapmıştır (ör. Wright, 2011). Bu bağlamda, örneğin, İsveç’te “ülkenin dilini konuşmak” kriteri belli bir kültürü, inanç ve değer sistemini benimsemekle değil, bir vatandaş olarak ülkenin demokratik yönetim süreçlerine dâhil olmakla ilişkilendirilmiştir (Lödén, 2008).

Türkiye’de ise, öteden beri ülkede yaşayan farklı grupların (özellikle Kürtlerin) Türk kimliği üzerinden temsil edilmesiyle ilgili bir tartışma ve gruplar arası anlaşmazlık söz konusudur (Altun, 2013). Bu bağlamda, görece kapsayıcı olan, Ulusal katılım maddeleri incelendiğinde, bu maddelerin (ör. Türkçe konuşmak, Atatürk ilkelerine bağlı olmak, Türk kültürünü korumak) farklı grup ve kültürleri, ortak vatan, ortak kültür, ortak dil ve ortak değer etrafında buluşturmaya çalışan ifadeler olduğu ileri sürülebilir (bkz. Waldzus ve ark., 2005). Buna göre, ortak iç-grup kimlik modelinden de hareketle (Gartner ve Dovidio, 2000), Ulusal katılımın, ulusal iç-grup tanımının, diğer (alt) kimlikleri ve kültürleri yeterince temsil etmediği ve böylece gruplar arası görece olumsuz tutumlarla ilişkili olduğu iddia edilebilir.

Aynı zamanda, bulguların, farklı grup ve kültürlerin yaşadığı Türkiye’de, aynı topraklarda yaşamaya, aynı inanç ve değerlere sahip olmaya, aynı dili konuşmaya ve kültürü benimsemeye yapılan vurguyla, ulusal kimliğin sınırlarının daha net/belirgin çizildiğini ve ulusal iç-gruba daha fazla aidiyet duyulduğunu ima ettiği de düşünülebilir (bkz. Brewer, 2001). Geçmiş çalışmaların çoğunlukla yürütüldüğü Batılı ülkelerde ise, sınırları he-

men herkese açan vatandaşlık tanımları yerine, iç-grubun sınırlarını daha net/belirgin çizen etnik köken/kültür tanımlarının, iç-gruba aidiyet hissiyle ilişkili olduğu (Nieguth, 1999; Shulman, 2002) ve böylece gruplar arası tutumları yordadığı iddia edilebilir (bkz. Brewer, 2001). Türkiye’de öteden beri yaşayan farklı grup ve kültürleri iç-gruba (görece) dâhil etmediği görüşünden hareketle, Ulusal özcülüğün ise, katılımcıların iç-grup algısını yansıtmadığı ve ulusal iç-grup aidiyetiyle ilişkili olmadığı ileri sürülebilir (bkz. Bilgin, 1998). Bu yorumları destekler nitelikte, bulgular, Ulusal katılımı ulusal grup özdeşimi arasında görece yüksek ilişki göstermiştir. Ulusal özcülük ise ulusal grup özdeşimi ile ilişkili bulunmamıştır (bkz. Tablo-2).

Buna göre, çalışmanın bulgularının, katılımcıların, iç-grupla (Ulusal katılım), Suriyeli grup arasında algılandıkları, vatandaşlık, kültür, yaşam tarzı, dil vb. ile ilgili farklılıkların önemine işaret ettiği düşünülebilir. Mezhep farklılıkları söz konusu olmakla birlikte, Suriyeli sığınmacılar, Ulusal katılımın Müslüman olmakla ilgili kriterini karşılamaktadır. Türkiye genelinde yürütülen bir çalışmada, katılımcılar, Suriyelilerin Türkiye’ye kabul edilme gerekçesi olarak “din kardeşliği” (% 52,9) vurgusu yapmıştır. Bununla birlikte, bu grupla algılanan “kültürel benzerlik” (% 17,2) görece düşük olduğu için, araştırmacılar, dini ortaklık vurgusunun (Suriyelilerin toplumsal kabulü için) yeterli olmayacağına dikkat çekmiştir (Erdoğan, 2014). Tutarlı olarak, bu çalışmada da ortak dine yer vermekle birlikte, ortak kültür, ortak değer, ortak dil vb. vurgusu yapan Ulusal katılım Suriyeli sığınmacılara yönelik görece olumsuz tutumları yordamıştır. Bu bağlamda, ülkeye yeni gelen ve ülkede kalıcı olmaları söz konusu olan Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumların iyileştirilmesinde, bu grubun ülkeye uyum sağlaması yönünde başlatılan çalışmalar değerli görülmektedir. Ulusal katılımı göre de, uyum sürecine bağlı olarak, Suriyeli sığınmacıların iç-gruba kültürel, resmi, sosyal ve davranışsal alanlarda dâhil edilmelerinin mümkün olabileceği; ancak bunun için zamana ihtiyaç bulunduğu iddia edilebilir (bkz. Bilgin, 1998). Diğer taraftan, çok yönlü uyum süreci çalışmaları, “daha da çeşitlenmiş”, “çok kültürlü”, “demokratik” bir Türkiye’ye de katkı sağlayabilir (Erdoğan, 2014) ve ulusal iç-grubun sınırlarının çizilme biçimlerini etkileyebilir ve böylece Türkiye’de ulusal iç-grup kapsayıcılığı algısı (farklı dil ve kültürleri de içerecek yönde) değişim gösterebilir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıklarından söz etmek gerekirse; öncelikli olarak, görece az sayıda katılımcıya ulaşılmış ve sadece Türkiye’nin bir şehrindeki üniversite öğrencilerinden veri sağlanmıştır. Üniversite öğrencileri, etnik kökenle ilişkili tanımları görece az kabul etmiş olabilir (Reijerse ve ark., 2013), Suriyelilerle görece az karşılaşmış olabilir ve/veya Suriyelilerden görece az gerçekçi tehdit algılamış olabilir. Gelecek çalışmaların,

üniversite öğrencisi dışındaki katılımcılarla yapılması ve gerçek anlamda Suriyelilerle karşılaşma sıklığının ve/veya sosyal mesafenin ölçülmesi önemli görülmektedir. Çalışmada Türk kimliğinin sınırlarının tanımlanmasında, Taşdemir ve Öner-Özkan (2016b) çalışmasında belirlenen kriterler kullanılmıştır. İlgili kriterlerin, ilgili ulusal kimlik bağlamında, açık uçlu olarak keşfedilmesinin önemine işaret eden araştırmacılar bulunsada (Pehrson, Vignoles ve Brown, 2009), geçmiş çalışmalarda kullanılan kriterlerin Türkiye’de ne tarz ilişkiler göstereceğinin araştırılması önemli görülmektedir. Bu çalışmanın ve geçmiş çalışmaların kriterlerinin bir arada incelendiği çok katılımcılı araştırmalar da, Türk kimliğinin sınırlarının tanımlanma biçimlerinin tekrar ele alınması bakımından faydalı olabilir. Geçmiş çalışmalarda (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016a; 2016b) ve bu çalışmada (çoğunlukla) kendilerini Türk kimliği ile tanımlayan katılımcılara yer verilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye’de ulusal kimliğin algılanma biçimlerini yansıtmaya açısından gelecek çalışmalarda kendilerini farklı kimliklerle tanımlayan katılımcılara da yer verilmesi önemli görülmektedir. Çalışmada ulusal gruba kurulan özdeşim “Türk” ve “TC vatandaşı” kimliklerinin benliği tanımlamadaki önemi sorularak ölçülmüştür. Bazı geçmiş çalışmalarda ise (ör. Pehrson, Brown ve Zagefka, 2009), iç-grupla kurulan özdeşimi ölçmek için, iç-gruba yönelik değerlendirme, bağlılık vb. maddeleri de kullanılmıştır. Ulusal iç-grupla kurulan özdeşimin çok yönlü ölçülmesi, Ulusal katılım ve Ulusal özcülük tanımlarının gruplar arası tutumlarla ilişkisini etkileyebilir ve gelecek çalışmalarda bu konu ele alınmalıdır. Bu çalışmanın bir diğer ve önemli sınırlılığı olarak da ilişkisel yöntemi kullanması ve neden-sonuç çıkarımına izin vermemesi gösterilebilir.

Son olarak, çalışmanın bazı önemli kuramsal katkılarında da söz edilebilir. Bu çalışmada, Türk kimliğinin sınırlarını tanımlama biçimlerinin faktör yapısı yeni bir örneklem üzerinde test edilmiş ve Ulusal katılım ve Ulusal özcülük tanımları için destek sağlanmıştır. Çalışmanın bulguları bu tanımları temsil eden kriterler (“Türk kimliğine sahip olabilmek için Müslüman olmak gereklidir”) arasındaki ilişkinin zamana ve/veya bölgeye göre değişebileceğini göstermiştir. Çalışma Türkiye’de ulusal kimlik kapsayıcılığının (veya Ulusal katılımın), çoğunlukla Batılı ülkelerde yürütülen geçmiş çalışmalardan farklı ele alınmasının önemine işaret etmiştir. Bu çalışmada, daha önce ele alınmadığı biçimiyle, ülkeye sonradan (ve yeni) gelen ve ülkede kalıcı olması beklenen bir grup olarak Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumlar, iç-grubun sınırlarını tanımlama biçimleriyle ilişkili olarak incelenmiştir. Bu bağlamda, bu çalışmada, Ulusal özcülüğün de (sonradan gelenlere yönelik olarak) gruplar arası tutumlarla ilişkili olabileceği gösterilmiştir.

Kaynaklar

- Altun, N. (2013). Modern Türkiye’de kimlik: Kürt kimliğinden Kürt sorununa. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8 (2), 45-67.
- Andrighetto, L., Mari, S., Volpato C. ve Behluli, B. (2012). Reducing Competitive Victimhood in Kosovo: The Role of Extended Contact and Common Ingroup Identity. *Political Psychology*, 33 (4), 513-529.
- Arslan-Akfirat, S. ve Öner-Özkan, B. (2010). Ulusal/etnik kimliklerin stratejik inşası: Kuzey Kıbrıs örneği, *Bilig* 52, 1-32.
- Balaban, Ç.D. (2013). *The roles of intergroup threat, social dominance orientation and right-wing authoritarianism in predicting Turks’ prejudice toward Kurds*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilgin, N. (1998). Cumhuriyet fikri ve yurttaş kimliği. A. Ünsal (Ed.), *75 yılda Teba’dan Yurttaş’a* içinde (139-151). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Bikmen, N. (1999). *National identity and Ethnic Prejudice in Turkey*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bikmen, N. ve Sunar D. (2013). Difficult dialogues: Majority group members’ willingness to talk about inequality with different minority groups. *International Journal of Intercultural Relations*, 27, 467-476.
- Billiet, J., Maddens, B. ve Beerten, R. (2003). National identity and attitude toward foreigners in a multinational state: A replication. *Political Psychology*, 24(2), 241-257.
- Bora, T. (2003). Nationalist discourse in Turkey. *The South Atlantic Quarterly*, 102(2/3), 433-451.
- Brewer, M. B. (2007). The importance of being we: human nature and intergroup relations. *American Psychologist*, 62(8), 726-38.
- Brewer, M.B. (2001). In-group identification and inter-group conflict: When does in-group love become out-group hate?, R. D. Ashmore, L. Jussim, and D. Wilder (Eds.) içinde (17-41). *Social Identity, Inter-group Conflict, and Conflict Resolution*. New York: Oxford University Press.
- Bogardus, E. S. (1947). Measurement of personal-group relations. *Sociometry*, 10 (4), 306-311.
- Brown, R. (2010). *Prejudice: Its social psychology*. Wiley-Blackwell, Oxford.
- Dovidio, J. F., Gaertner, S. L., Hodson, G., Houlette, M. ve Johnson, K. M. (2005). Social Inclusion and exclusion: Re-categorization and the perception of Inter-group boundaries. D. Abrams, J. M. Marques

- ve M. A. Hogg, (Ed.), *The social psychology of inclusion and exclusion* içinde (246-264). Philadelphia: Psychology Press.
- Dunbar, E., Jose L. Saiz, J. L., Stela, K. ve Saez, R. (2000). Personality and social group value determinants of out-group bias: A cross-national comparison of Gough's Pr/To Scale. *Journal of Cross cultural psychology*, 31, 267-275.
- Duriez, B., Reijerse, A., Luyckx, K., Vanbeselaere, N. ve Meeus, J. (2013). Which national group will I identify with? The role of preferred and perceived identity representations. *Nations and Nationalism*, 19(3), 456-474.
- Ercins, G. ve Görüşük, L. (2016). Türkiye'de ve Batı'da Çok-kültürlülük Gerçeği. *Turkish Studies*, 11(2) 383-401.
- Erdoğan, M.M. (2014). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.
- Erkal, M. E. (1998). *Etnik tuzak (5. baskı)*. İstanbul: Der Yayınevi.
- Esses, V. M., Dovidio, J. F., Semanya, A. H. ve Jackson, L. M. (2005). Attitudes toward immigrants and immigration: The role of national and international identities. In D. Abrams, J.M. Marques ve M.A. Hogg (Ed.), *The social psychology of inclusion and exclusion* içinde (317-337). Philadelphia: Psychology Press.
- Ha, S.E. ve Jang, S-J. (2015). Immigration, threat perception, and national identity: Evidence from South Korea. *International Journal of Intercultural Relations*, 44 (1), 53-62.
- Hainmueller, J. ve Hopkins, D.J. (2014). Public attitudes toward immigration. *Annual Review of Political Science*, 17, 225-249.
- Hayes (2013). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-based Approach*. New York, NY: Guilford Press.
- Heath, A.F., & Tilley, J. R. (2005). British national identity and attitudes towards immigration. *International Journal on Multicultural Societies*, 7(2), 119-132.
- Jones, F.L. ve Smith, P. (2001). Diversity and commonality in national identities: An exploratory analysis of cross-national patterns. *Journal of Sociology*, 37 (1), 45-63.
- Li, Q. ve Brewer, M. B. (2004). What does it mean to be American? Patriotism, nationalism, and American identity after 9/11. *Political Psychology*, 25(5), 727-739.
- Licata, L., Klein, O., Saade, W., Azzi A. E. ve Branscombe, N. R. (2011). Perceived out-group (Dis) continuity and attribution of responsibility for the Lebanese Civil War mediate effects of national and religious subgroup identification on intergroup attitudes. *Group Processes and Intergroup Relations*, 15(2) 179-192.
- Lödén, H. (2008). Swedish: Being or becoming? Immigration, national identity, and the democratic state. *International Journal of Social Sciences*, 3(4), 257-264.
- Meeus, J., Duriez, B., Vanbeselaere, N. ve Boen, F. (2010). The role of national identity representation in the relation between in-group identification and out-group derogation: Ethnic versus civic representation. *British Journal of Social Psychology*, 49, 305-320.
- Nalbant, F. (2014, Mayıs). Türkiye'de vatandaşlık anlayışının gelişimi. III. *Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi*, Sakarya.
- Neyzi, L. (2004). "Ben kimim?" *Türkiye'de sözlü tarih, kimlik ve öznellik*. (Hande Özkan, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Nickerson, A.M. ve Louis W. R. (2008). Nationality versus humanity? Personality, identity, and norms in relation to attitudes toward asylum seekers. *Journal of Applied Social Psychology*, 38 (3), 796-817.
- Niegunth, T. (1999). Beyond dichotomy: Concepts of the nation and the distribution of membership. *Nations and Nationalism*, 5(2), 155-173.
- Oytun, O. ve Gündoğar, S. S. (2015). *Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri Raporu*. ORSAM-TESEV Rapor No: 195, Ankara.
- Pehrson, S., Brown, R. ve Zagefka, H. (2009). When does national identification lead to the rejection of immigrants? Cross-sectional and longitudinal evidence for the role of essentialist in-group definitions. *British Journal of Social Psychology*, 48, 61-76.
- Pehrson, S., Vignoles, V. L. ve Brown, R. (2009). National identification and anti-immigrant prejudice: Individual and contextual effects of national definitions. *Social Psychology Quarterly*, 72(1), 24-38.
- Pehrson, S. ve Green, E.G.T. (2010). Who we are and who can join us: National identity content and entry criteria for new immigrants. *Journal of Social Issues*, 66 (4), 695-716.
- Reicher, S. ve Hopkins, N. (2001). *Self and nation*. London: Sage.
- Reicher, S., Cassidy, C., Hopkins N. ve Levine, M. (2006). Saving Bulgarian's Jews: An analysis of social identity and the mobilization of social solidarity. *European Journal of Social Psychology*, 36, 49-72.
- Reijerse, A., Van Acker, K., Vanbeselaere, N., Phalet, K. ve Duriez, B. (2013). Beyond the ethnic-civic

- dichotomy: Cultural citizenship as a new way of excluding immigrants. *Political Psychology*, 34 (4), 611-629.
- Riek, B. M., Mania, E. W. ve Gaertner, S. L. (2006). Inter-group threat and out-group attitudes: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*, 10, 336-353.
- Riek, B. M., Mania, E. W., Gaertner, S. L. McDonald, S. A. ve Lamoreaux, M. J. (2010). Does a common in-group identity reduce intergroup threat? *Group Processes and Intergroup Relations*, 13(4), 403-423.
- Sears, D. O. (1988). Symbolic racism. P. Katz ve D. Taylor (Ed.), *Eliminating racism: profiles in controversy* içinde (53-84). New York: Plenum Press.
- Stephan, W. G., Ybarra, O., & Morrison, K. R. (2009). Intergroup threat theory. T. D. Nelson (Ed.), *Handbook of prejudice* içinde (43-60). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Sherif, M. (1966). *In common predicament: Social psychology of intergroup conflict and cooperation*. New York: Houghton Mifflin.
- Shulman, S. (2002). Challenging the civic/ethnic and west/east dichotomies in the study of nationalism. *Comparative Political Studies*, 35(5), 554-585.
- Stephan, W. G., Ybarra O. ve Bachman G. (1999). Prejudice toward immigrants. *Journal of Applied Social Psychology*, 29 (11), 2221-2237.
- Taşdemir, N. ve Öner-Özkan B. (2016a). Definitions of Turkish in-group boundaries: national participation and essentialism as predictors of inter-group attitudes in turkey. *Nations & Nationalism*, 22 (1), 143-164.
- Taşdemir, N. ve Öner-Özkan B. (2016b). Türk kimliği içerikleri: Sosyal psikolojik bir yaklaşım. *Türk Psikoloji Yazıları*, 38 (19), 35-49.
- Tajfel, H., ve Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. W. G. Austin ve S. Worchel (Ed.), *The social psychology of intergroup relations* içinde (33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Tajfel, H. (1981). *Human groups and social categories*. Cambridge University Press, Cambridge, UK.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2 (2), 29 - 63.
- Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S. D. ve Wetherell, M. (1987). *Rediscovering the social group: A self-categorization theory*. Oxford: Blackwell.
- Ünal, S. (2014). Türkiye'nin beklenmedik konukları: "Öteki" bağlamında yabancı göçmen ve mülteci deneyimi. *Journal of World of Turks*, 6(3), 65-89.
- Uzun, E. M. ve Bütün, E. (2016). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Suriyeli Sığınmacı Çocukların Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Uluslar Arası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 72-83.
- Vatandaşlık Araştırması (2006). http://www.konda.com.tr/tr/raporlar/Vatandaslik_ArastirmasiRapor.pdf adresinden alınmıştır.
- Verkuyten, M. (2009). Support for multiculturalism and minority rights: The role of national identification and out-group threat. *Social Justice Research*, 22, 31-52.
- Verkuyten, M., ve Martinovic, B. (2015). Behind the ethnic-civic distinction: Public attitudes towards immigrants' political rights in the Netherlands. *Social science research*, 53, 34-44.
- Wakefield, J. R. H., Hopkins, N., Cockburn, C., Shek, K., Muirhead, A., Reicher, S. ve Rijswijk, W. (2011). The Impact of Adopting Ethnic or Civic Conceptions of National Belonging for Others' Treatment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(12), 1599-1610.
- Waldzus, S., Mummendey, A. ve Wenzel, M. (2005). When "different" means "worse": In-group prototypicality in changing inter-group contexts. *Journal of Experimental Social Psychology* 41, 76-83.
- Wright, M. (2011). Diversity and the Imagined Community: Immigrant Diversity and Conceptions of National Identity. *Political Psychology*, 32 (5) 9221-2011.
- Zarate, M. A., Garcia, B, Garza, A. ve Hitlan, R. (2004). Cultural threat and perceived realistic group conflict as dual predictors of prejudice. *Journal of Experimental Psychology*, 40, 99 - 105.

Ek-1.

Tehdit Algısı Ölçeği Maddeleri

Suriyeli sığınmacıların bulunduğu ortamlarda suç oranları artar.

Suriyeli sığınmacıların nüfus artış hızı Türkiye'nin düzeyini tehdit etmektedir.

Suriyeli sığınmacılar, Türklerin yoğun olduğu bölgelere göç ettiklerinde o bölgeyi kötü etkilemektedirler.

Suriyeli sığınmacılar iş yapıları açısından Türkler kadar ahlaklı değildir.

Suriyeli sığınmacıların kendi kültürlerini yaşatmaya çalışması Türkiye'yi olumsuz etkiler.

Suriyeli sığınmacılar, iş olanaklarını Türklerin elinden alıyorlar.

Suriyeli sığınmacılar yaşam tarzı açısından Türklere benzemezler.

Suriyeli sığınmacılar Türkiye'nin kültürel değerlerine zarar vermektedirler.

Sosyal Uzaklık Ölçeği Maddeleri

Suriyeli sığınmacıların yalnızca ülkemizi ziyaret etmelerini kabul ederim.

Suriyeli sığınmacı olan biriyle evlenmeyi kabul ederim.

Suriyeli sığınmacı olan biriyle aynı apartmanda komşu olarak yaşamayı kabul ederim.

Suriyeli sığınmacı olan biriyle yakın arkadaş olmayı kabul ederim.

Suriyeli sığınmacı biriyle aynı iş yerinde çalışmayı kabul ederim.

Suriyeli sığınmacıları bu ülkenin bir vatandaşı olarak kabul ederim.

Suriyeli sığınmacılar ülkemden uzak tutulmalıdır.

Summary

Definitions of National Identity Boundaries and Attitudes Toward Syrian Refugees in Turkey

Nagihan Taşdemir

Anadolu University

In social psychology, attitudes toward immigrants or refugees have often been associated with definitions of national identity boundaries (Meeus, Duriez, Vanbeselaere & Boen, 2010; Pehrson, Vignoles & Brown, 2009; Verkuyten & Martinović, 2015). In studies conducted mostly in Western countries, definitions of national identity boundaries have generally been represented by civic, cultural, and/or ethnic definitions (see Reijerse, Van Acker, Vanbeselaere, Phalet & Duriez, 2013). These studies showed that civic definitions predict more positive attitudes toward immigrants compared to cultural and/or ethnic definitions. In a study in Turkey, researchers explored the definitions of Turkish identity boundaries in an open ended fashion (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016b) and conceptualized these definitions as national participation and national essentialism (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a). The former involved the criteria related to being a citizen, living in a country, adopting Turkish culture, speaking Turkish, admiring Atatürk's doctrines, and feeling responsibility toward the country; higher scores on national participation predicted more negative inter-group attitudes. The latter involved the criteria related to having a Turkish mother and father, being a Muslim, and feeling nationality (reverse coded) and did not predict inter-group attitudes (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a).

The present study aims to investigate how the definitions of Turkish identity boundaries predict the attitudes toward the Syrian refugees, which are considered in terms of perception of threat, in-group favoritism, and social distance. The role of perception of threat as a mediator is also examined. The study also aims to re-test the factor structure of the definitions of Turkish identity boundaries in a new sample.

Social Identity and Inter-group Attitudes

According to social identity theory (Tajfel & Turner, 1979), in order to have a positive social identity,

people tend to evaluate their in-groups more positively compared to out-groups, which is called the in-group favoritism. Researchers expected and showed that in-group identification predicts more negative inter-group attitudes (Meeus, Duriez, Vanbeselaere & Boen, 2010). However, studies based on the common in-group identity model showed that (more inclusive) national superordinate group identification, instead of (more exclusive) ethnic subordinate group identification might predict more positive inter-group attitudes (Andrighetto, Mari, Volpato & Behluli, 2012). Thus, the relations between in-group identification and inter-group attitudes are likely to change depending on what kind of in-group is considered, which is also likely to affect the definitions of in-group boundaries (Dovidio, Gaertner, Hodson, Houlette & Johnson, 2005). There seem also cross-cultural differences in the relations between in-group identification and inter-group attitudes given the cross-cultural differences in the definitions of national identity boundaries (Pehrson, Vignoles & Brown, 2009).

Definitions of National Identity Boundaries and Inter-group Attitudes

The definitions of national identity boundaries represent the criteria used to describe who are "we" and who are "they" (Wright, 2011). In recent years, social psychology researchers have emphasized the definitions of national identity boundaries to understand attitudes toward immigrants (Ha & Jang, 2015; Heath & Tilley, 2005; Jones & Smith, 2001; Meeus et al., 2010; Pehrson et al., 2009; Pehrson & Green, 2010; Verkuyten & Martinović, 2015; Wakefield et al., 2011). According to the civic definition, people who respect the nation's political institutions and laws should be in-group members. According to the cultural definition, people who share the same culture should be in-group members. According to the ethnic definition, people who share the same ancestry should be in-group members. Thus, for the civ-

ic definition, it is more voluntary-based to belong to the national in-group, whereas for the cultural and/or ethnic definition, it is relatively unachievable for immigrants to become a member of the national in-group (Reijerse et al., 2013). In a cross-cultural study, researchers found that people endorsing higher levels of civic definition express less negative attitudes toward the immigrants. On the other hand, cultural and ethnic definitions, being closely related to each other, predicted more negative attitudes (Reijerse et al., 2013).

Indeed, many studies utilized the definitions of national identity boundaries as two dimensions, one representing the civic definition, the other representing the cultural/ethnic definition (Duriez, Reijerse, Luyckx, Vanbeselaere & Meeus, 2013; Ha & Jang, 2015; Pehrson, Brown & Zagefka, 2009; Pehrson & Green, 2010). In general, the civic definition involved the criteria of “respecting the nation’s institutions and laws” and “feeling the nationality”. The cultural/ethnic definition involved the criteria of “to be born in a country”, “living most of one’s life in a country”, “being a follower of the country’s religion”, “speaking the country’s language”, and “having citizenship” (Jones & Smith, 2001). Researchers consistently found civic definitions related to more positive attitudes, whereas cultural/ethnic definitions related to more negative attitudes toward the immigrants (e.g., Löden, 2008; Pehrson, Brown & Zagefka, 2009; Reijerse et al., 2013; Verkuyten & Martinović, 2015). In an experimental study, for example, participants expressed more willingness to help a Chinese immigrant who were reminded of the civic definition (“if you feel Scottish, you are Scottish”) than participants who were reminded of the ethnic definition (“if your ancestry is Scottish, you are Scottish”) (Wakefield et al., 2011). However, it is notable that the definitions of national identity boundaries and the relations between them are likely to change across time, region, and/or socio-political context (e.g., Arslan-Akfirat & Öner-Özkan, 2010).

Perception of Inter-group Threat

In the prediction of attitudes toward the immigrants, the role of the perception of threat is crucial (Hainmueller & Hopkins, 2014; Wright, 2011). Home country members tend to perceive realistic (Sherif 1966) and/or cultural threat (Sears, 1988) from immigrants (Pehrson & Green, 2010). The former refers to the economic, physical or political competition between groups (Esses, Jackson & Armstrong, 1998). The latter refers to the culture and worldview differences between the immigrant and native group (Riek, Mania & Gaertner, 2006). The home country members, who perceive the realistic and/or cultural threat from immigrants, are likely to express more negative attitudes toward them (Verkuyten, 2009). Individuals’ perception of threat may vary de-

pending on their definitions of in-group boundaries. Research has shown that, compared to the more inclusive definitions, the more restrictive and exclusive definitions of in-group boundaries increase with the perception of threat from immigrants (Ha & Jang, 2015; Pehrson & Green, 2010; Wright, 2011).

Syrian Refugees in Turkey

Starting in 2011, the civil war in Syria has forced a large number of Syrian people out of the country, with many of them crossing into Turkey. They have been accepted as “guests” in Turkey. Each passing day, Turkish people perceive their stay as permanent or longer term (Ünal, 2014). Meanwhile, homeless and unemployed refugees participate in the labor market at very low wages, which has sparked a reaction among the host population (Tunç, 2015). The cultural, lifestyle and language differences with the Syrian refugees have also become an issue among the host population (Oytun & Gündoğar, 2015).

Aim of the Study

In a previous study, researchers conceptualized the definitions of Turkish identity boundaries as national participation and national essentialism (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a). The former defined the boundaries in terms of citizenship, living in a country, adopting Turkish culture, speaking Turkish, admiring Atatürk’s doctrines, and having responsibility for the country. The latter defined the boundaries in terms of having a Turkish mother and father, being a Muslim, and feeling nationality (reverse coded) (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a). Researchers showed that national participation, including relatively inclusive criteria, was related to more negative inter-group attitudes, whereas national essentialism, including relatively exclusive criteria, was not significantly associated with inter-group attitudes (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a).

Previous studies, which have been conducted mostly in Western countries, showed that the civic definitions, with relatively achievable criteria, predict less negative attitudes, and cultural/ethnic definitions, with relatively unachievable criteria, predict more negative attitudes toward immigrants (e.g., Löden, 2008; Pehrson, Brown & Zagefka, 2009; Reijerse et al., 2013; Verkuyten & Martinović, 2015; Wakefield et al., 2011). This difference may be explained referring to the construction of national identity in Turkey and Western countries. That is, Turkey has historically been a multicultural society, and Turkish identity is perceived to represent the different ethnic groups following the Independence War. However, in Western countries, the definitions of national identity have mostly been questioned with the arrival of immigrants (Ercins & Görüşük, 2016).

In the relevant context of Turkey, shared culture, shared language, shared homeland, shared citizenship, etc., have been emphasized to define national identity boundaries, which seem to represent national participation. The present study aims to investigate how the definitions of Turkish identity boundaries predict attitudes toward Syrian refugees, which are considered in terms of perception of threat, in-group favoritism, and social distance. The role of perception of threat as a mediator is also investigated. The study also aims to re-test the factor structure of the definitions of Turkish identity boundaries in a new sample.

Method

157 university students (109 women; 47 men) in Eskişehir participated in the study. Ages ranged between 18-27 ($M = 20.99$, $SD = 1.66$).

Participants completed the measures of definitions of Turkish identity boundaries (12), social distance (7), perception of threat (8), in-and out-group evaluations (2) and in-group identification (2).

Results

According to the factor analyses on the definitions of Turkish identity boundaries, the items related to having a Turkish mother and father, coming from a Turkish family, having Turkish ancestry, and feeling nationalist (reverse coded) constituted the first factor (national essentialism) whereas the items related to having a citizenship, living in a country, admiring to Atatürk's doctrines, being responsible for the country, protecting the Turkish culture, speaking Turkish, and being a Muslim constituted the second factor (national participation).

Hierarchical regression analyses showed that, controlling for the effect of in-group identification, national participation predicted all of the dependent variables and national essentialism predicted only social distance. Perception of threat emerged as a significant mediating factor in the relationship between national participation and in-group favoritism and between national participation and social distance.

Discussion

In the present study, the item about being a Muslim changed a dimension and loaded with the items representing national participation instead of with the items representing national essentialism. This may be explained referring to the characteristics of samples of the studies. The previous study (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a) was conducted in the capital city of Ankara among university students at METU, who have a

relatively liberal political orientation. Participants of the present study were university students in Eskişehir, a relatively small city in Turkey. These results seem to confirm that the definitions of national identity boundaries may change across time, place, and/or socio-political context (e.g., Arslan-Akfirat & Öner-Özkan, 2010).

However, consistent with the previous study (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a), the results showed that national participation predicted more negative inter-group attitudes compared to national essentialism. That is, a relatively inclusive definition of Turkish identity boundaries was positively associated with in-group favoritism, social distance, and perception of threat, which also mediated the relevant relationships. Results suggested that participants emphasizing national participation in the definition of Turkish identity boundaries were more likely to perceive the Syrian refugees as posing realistic and/or cultural threat. In turn, participants who perceived more threat were more likely to evaluate the Turkish group positively compared to the Syrian group and to express more social distance toward them. The results seem to suggest that for the Syrian refugees, who are new in the country and partly stay in camps, it is relatively difficult to meet the criteria involved in national participation. It may also be suggested that participants were likely to perceive the Syrian refugees as posing a threat to their in-group definition (and belonging), as represented in national participation.

Different from the previous study (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016a), in the present study, national essentialism also predicted the inter-group attitudes and was moderately associated with social distance. Researchers argued that the emphasis in shared ethnic origin might go with the emphasis in the shared homeland (Verkuyten & Martinović, 2015). Accordingly, results may suggest that participants emphasizing the ethnic origin tend to express more social distance toward the Syrian refugees, who do not share the same ethnic origin and came to the country later.